

D. Martin Luther.

Gal. 2:6 En van degenen die geacht waren wat te zijn, hoedanigen zij eertijds waren, verschilt mij niet ...

(...) Deze weerlegging door de apostel is zeer heftig en fier. Hij laat de ware apostelen zelfs niet hun hoge titel behouden, want hij zegt met een zekere afzwakking 'die iets schenen te zijn', dat wil zeggen, die verantwoordelijk waren, van wier goedkeuring of afkeuring alles afhing. Inderdaad was het gezag van de apostelen bij alle gemeenten groot en ook Paulus doet hun eer niets tekort. Hier echter spreekt Paulus, in zijn antwoord aan de valse apostelen, op schampere toon over de apostelen, daar de valse apostelen overal in de gemeenten tegenover Paulus de grootheid van de apostelen en hun leerlingen stelden, om zo het gezag van Paulus te verkleinen en al zijn werk in de gemeente te smaden. Dat kon Paulus zich op geen enkele wijze laten welgevalen. Om dus de waarheid van het Evangelie en de vrijheid van de gewetens in Christus bij de Galaten en bij alle gemeenten van de christenen uit de heidenen te handhaven, antwoordt de apostel de valse apostelen op deze uitdagend superieure manier, dat hij er zich namelijk niet druk om maakt hoe groot de apostelen zijn of wat zij ooit voor mensen waren. Tenslotte maakt het hem bitter weinig uit, of door de valse apostelen het gezag van de naam 'apostel' tegen hem aangevoerd wordt. De apostelen zijn zeker van belang en hun gezag moet geëerd worden, maar daarom kan hij niet toestaan dat men wegens de naam of de titel van een nog zo grote apostel of zelfs van een engel die vanuit de hemel spreekt, zijn Evangelie of zijn dienst op het spel zet. (...)

Al zijn het ook nog zo grote apostelen, al zijn het engelen uit de hemel, het interesseert mij niets. Wij spreken over het Woord van God en over de waarheid van het Evangelie. Er is alles aan gelegen dat het Evangelie gehandhaafd wordt. Dat moet voorrang hebben. Daarom interesseert het ons niet hoe groot Petrus en de andere apostelen geweest mogen zijn en hoeveel wonderen zij gedaan hebben. Wij strijden ervoor, dat de waarheid van het Evangelie bij u blijft bestaan.

De bewering van de apostel Paulus lijkt erg zwak, omdat hij zich wel erg inspanst, terwijl hij het feit dat de valse apostelen de zo grote apostelen tegen hem uitspelen, alleen maar met minachting beantwoordt en dit, hun sterkste argument, niet anders weet te pareren, dan door te zeggen: *het interesseert mij niet*. Hij voegt echter ook een argument aan zijn weerlegging toe.

Gal. 2:6 ... God neemt de persoon des mensen niet aan ...

Paulus haalt hier woorden van Mozes aan, die door Mozes meer dan eens gebruikt zijn, o.a. in Deuteronomium 1:17. Het gaat om een theologische zinspreuk of uitspraak: 'God ziet niet aan wat voor ogen is, de persoon.' Met dit woord stopt Paulus de valse leraars de mond, alsof hij zeggen wilde: jullie stellen diegenen die iets schijnen te zijn, tegenover mij. Maar God bekommert zich niet om hen. Hij kijkt niet naar het ambt van apostel, bisschop of vorst, Hij let niet op eer, ambt, enz. Opdat dát heel duidelijk zou worden, liet God toe, dat een van de eerste apostelen, namelijk Judas, viel en verworpen werd. Precies zo verging het een van de voornaamste koningen en wel de eerste koning, Saul. (...)

Van nature zijn wij geneigd tot persoonsverheerlijking. Deze ondeugd zit in ons bloed, dat wij personen bewonderen en belangrijker achten dan het Woord van God, terwijl God toch wil dat wij zeer gehecht zijn alleen aan het Woord zelf. Hij wil dat wij de noot en niet de dop zullen kiezen, dat wij ons meer druk maken om de huisvader dan om het huis. Hij wil niet dat wij in Petrus en Paulus het

apostelambt bewonderen en vereren. Hij wil dat wij Christus eren, Die door hen spreekt en het Woord van God Zelf dat uit hun mond uitgaat.

Dit te zien, ligt niet in de natuur van de wereldse mens, maar is een zaak van de geestelijke mens. Die alleen onderscheidt de persoon van het Woord, het Goddelijk aanschijn van God Zelf. Nu, in deze periode van de wereldgeschiedenis hebben wij te doen met de God Die Zich verbergt. Hier en nu kunnen wij niet met God van aangezicht tot aangezicht omgaan. De hele schepping is verhuuld aanschijn van God. Maar er is wijsheid voor nodig om God van Zijn aanschijn te onderscheiden. Deze wijsheid heeft de wereld niet, daarom kan zij God niet van Zijn masker onderscheiden. Als een gulzigaard, die alleen op zijn buik acht slaat, hoort, dat de mens niet alleen bij brood zal leven, maar bij alle Woord dat van de mond van God uitgaat, dan schrokt hij weliswaar het brood op, maar hij ziet in het brood God niet, omdat hij het uiterlijke brood zo belangrijk acht en dan in verwondering raakt en het aanbidt. Zo doet hij met zijn goud en het andere geschapene: zolang hij het heeft, vertrouwt hij erop. Als zij echter weg zijn, wordt hij wanhopig.

Dit zeg ik daarom, opdat niemand mene dat zulke uiterlijkheden of personen door Paulus verworpen of veracht zouden worden. Paulus zegt niet dat er geen persoon mag zijn, maar dat er bij God geen aanzien des persoons is. De uitwendige mens moet er zijn, en God heeft die gegeven. Hij is een schepsel van God, maar wij mogen hem niet vereren en aanbidden. Beslissend is het gebruik der dingen, het zijn niet de dingen zelf, zoals ik hiervoor gezegd heb. De fout ligt niet in de besnijdenis of in de voorhuid, want de besnijdenis is niets en de voorhuid is niets, maar daarin, hoe men er tegenover staat. De besnijdenis vereren en aanbidden, zijn gerechtigheid daarop bouwen, en het hebben van de voorhuid tot zonde verklaren, betekent het instellen van een verdoemelijke zede, die moet verdwijnen. Als dit verkeerd gebruik eenmaal verdwenen is, zijn de besnijdenis en de voorhuid beide goed.

Zo zijn de overheid, keizer, koning, vorst, burgemeester, predikant, leraar, leerling, vader, moeder, kinderen, huisheer, knecht, enz. personen of uiterlijke verschijningen, die God in ere gehouden en als Zijn schepselen erkend wil hebben en die er in dit leven moeten zijn. Maar Hij wil niet dat wij iets Goddelijks in hen zien, dat is dat wij hen als God vrezen en vereren, ons vertrouwen op hen stellen en Hem vergeten. Daarom heeft God toegelaten dat al deze personen in zonde vallen, en wel zo diep, dat wij eraan herinnerd worden, dat het eropaan komt goed te onderscheiden tussen de persoon en God. (...) Zo heeft Petrus Christus verloochend, enz. (...)

Als Paulus hier over de uiterlijke schijn van de persoon van de mens spreekt, dan bedoelt hij het ambt van de apostelen, die toch echt wel veel wonderen hebben gedaan, de mensen onderwezen en tot geloof gebracht hebben en met Christus vertrouwelijk omgingen. Kortom: 'persoon' omvat de hele handel en wandel van de apostelen die heilig waren, en hun gezag dat toch groot was. En toch, zegt Paulus, vindt God die niet belangrijk. Niet alsof dat alles Hem eigenlijk onverschillig zou zijn, maar daar waar het om de rechtvaardiging gaat, blijft het buiten beschouwing. Het is belangrijk dit onderscheid goed voor ogen te houden, zodat wij in de theologie heel anders redeneren dan in de politiek. In de politiek behoren wij naar Gods wil die personen als Zijn beeld en werktuig te eren, door welke God de wereld leidt en regeert. Maar als het gaat over de godsdienst, het geweten, de godsvrucht, het godsvertrouwen en de eredienst, dan zal niemand welke mens dan ook als god vrezen, niemand op hem al zijn vertrouwen stellen, niemand van hem de ware troost verwachten. Niemand mag hopen van de een of andere mens lichamelijke of geestelijke verlossing te kunnen verkrijgen. (...)

Zo zou ik ook de paus eren en hem om zijn ambt hoogachten, als hij slechts mijn geweten vrij wilde laten en mij niet dwingen zou, God Zelf te beledigen. Maar de paus wil zelf zo geëerd en gevreesd worden, dat de majesteit van God schade lijdt, het geweten gekwetst wordt en ik tot slavernij van de zonde gebracht word. Als een van beiden moet verdwijnen, dan dat ambt, maar God moet blijven. De heerschappij van de paus zou ik best willen verdragen, maar hij misbruikt zijn gezag en macht en wil ons dwingen dat wij hem alleen als heer erkennen, waarbij we God moeten verloochenen en versmaden; hij wil onze gewetens binden en onder druk zetten, met terzijdestelling van de godsvrucht en het godsvertrouwen. Zo zijn we gedwongen, hoewel tegen onze wil, ons tegen de paus te verzetten,

want er staat geschreven: men moet Gode meer gehoorzaam zijn dan de mensen (Handelingen 5:29). Daarom verzetten wij ons met een goed geweten tegen de paus, wat ons geweldig vertroost. Anders zouden we ons zeker in ons geweten bezwaard voelen dat wij ons tegen de paus verzetten, maar bovendien tegen de keizer, die zo'n machtig rijk en zo'n grote majesteit heeft en over wie God ons geboden heeft dat wij hem alle eer zouden toebrengen. Muntzer en andere sekten hebben zich ook tegen de paus verzet en doen het nog, maar bij hen geschiedt het om de persoon van de paus, niet om God. Wij zouden graag de Behemoth en zijn schubben laten begaan, dat wil zeggen de paus en zijn bisschoppen alle uiterlijk vertoon van de waardigheid die zij hebben, dulden, als zij ons Christus maar lieten. Omdat wij dat echter niet van hen gedaan kunnen krijgen, verachten wij hun uiterlijk vertoon en zeggen tegelijk met Paulus: *God ziet niet naar de persoon der mensen*.

Er ligt een grote nadruk op het woord 'God'. Op het stuk van het geloof en van het Woord van God kan de persoon op geen enkele manier iets van belang zijn. Als het echter gaat over zaken buiten de godsdienst, afgezien van de Godsverering, dan is het hoogachten van de persoon belangrijk en moet men de persoon aanvaarden, opdat er geen verwarring zal ontstaan en het respect en de orde niet verloren gaan. God wil dat in deze bedeling de orde, de eerbied en het onderscheid tussen de personen gehandhaafd blijft. Anders zouden een zoon, een leerling, een ondergeschikte, een knecht kunnen zeggen: ik ben net zo goed een christen als mijn vader, leraar, vorst, gebieder, waarom zou ik hem eer bewijzen. God wil dus, dat wij onder elkaar het onderscheid tussen de personen bewaren, maar voor Hem Zelf valt het onderscheid tussen de personen weg. Daar telt noch Griek, noch Jood, maar zijn allen één in Christus. (...)

Gal. 2:6 ... want die geacht waren, hebben wij niets toegebracht.

Paulus wil zeggen: ik ben niet tot een gesprek met de apostelen gekomen, om door hen onderwezen te worden. Want wat zouden zij mij moeten leren, daar Christus mij alles overvloedig geleerd had door zijn openbaring, daar ik voorts reeds 18 jaren het Evangelie onder de heidenen verkondigd had en Christus zo vele wonderen door mij gedaan had, waardoor Hij mijn prediking bevestigde. Daarom was het geen dispuut, maar slechts een ontmoeting, waarbij ik vertelde wat ik gedaan had, namelijk dat ik aan de heidenen predikte dat zij alleen door het geloof in Christus zonder de wet rechtvaardig zouden worden. Ik deelde hun mee dat bij deze prediking de Heilige Geest op de heidenen viel, die terstond in tongentaal begonnen te spreken. Het is dus tevergeefs dat de valse leraars zich op het gezag van de apostelen beroepen, alsof die mij onderwezen zouden hebben. Want ik heb niets van hen geleerd en ik heb me ook niet tegenover hen verdedigd, maar ik heb alleen maar verteld hoe ik het Evangelie onder de heidenen gepredikt heb. Nadat ik dit verteld had, hebben de apostelen mij bevestigd dat ik een rechte leer verkondigd heb.

Deze trots van Paulus, hij zegt immers dat de andere apostelen hem niets geleerd hadden, is niet verwerpelijk, maar zelfs uitermate noodzakelijk. Want als hij hier toegegeven zou hebben, zou de waarheid van het Evangelie te gronde zijn gegaan. Veel minder mogen wij aan de goddeloze pausgezinden toegeven, die zich met het gezag van hun afgod 'pauz' tegen ons keren, zoals Paulus hier voor de valse apostelen niet wijken wilde, die het gezag van de apostelen tegen hem deden gelden.

Ik weet het, dat onder de vromen deemoed moet heersen, maar tegenover de paus moet en wil ik met een heilige hoogmoed optreden en verklaren: paus, ik wil niet aan je onderworpen zijn, ik wil je niet als leraar hebben, omdat ik zeker weet dat mijn leer waar en Goddelijk is. Dat wil ik bewijzen en daarover verantwoording afleggen. Maar de paus wil mijn leer niet horen, hij wil mij veeleer dwingen dat ik naar hem luister en als ik niet naar hem luister, excommuniceert hij mij en verdoemt mij als ketter en als iemand die de kerk verlaten heeft. Daarom is onze trots tegenover de paus zeer groot en noodzakelijk. En als wij niet zo fier zouden optreden en in de kracht van de Heilige Geest de paus met z'n leer en de duivel, die zijn vader is, niet zouden verachten, dan konden wij onmogelijk aan het artikel van de gerechtigheid door het geloof vasthouden. Niet dat wij ons op deze manier boven de paus zouden willen stellen, niet dat wij eropuit zouden zijn dat wij ons boven de hoogste vorsten zouden verheffen, daar het toch duidelijk is hoe wij alle mensen leren zich te verootmoedigen, onderdanig te zijn en zich te onderwerpen aan het gezag. Maar dat begeren wij, dat Gods eer en de gerechtigheid door het geloof ongeschonden bewaard worden, zo dat wijzelf gered kunnen worden.

Als wij dat verkrijgen, dat erkend wordt dat God alleen uit louter genade rechtvaardigt door Christus, dan willen wij niet alleen de paus op handen dragen, maar hem ook de voeten kussen. Maar omdat wij dat niet bereiken kunnen, daarom zijn wij in God bovenmate trots en willen ook niet voor alle engelen in de hemel, niet voor Petrus en Paulus, niet voor honderd keizers, niet voor duizend pausen, ja niet voor de hele wereld, ook maar een duimbreed wijken. Dan zij alle nederigheid verre, als zij ons van onze roem beroven willen, God Zelf, Die ons geschapen en alles gegeven heeft, Jezus Christus, Die ons door Zijn bloed gekocht heeft. Wij willen ons graag al onze goederen, onze naam, ons leven en alles wat wij hebben, laten afnemen, maar het Evangelie, het geloof, Christus, enz. willen wij ons niet laten afnemen. Daarmee uit. Vervloekt zij de nederigheid, die dat toelaat; hier moet een ieder fier en vasthoudend zijn, als hij Christus niet verloochen wil. Daarom, als God het mij geeft, zal mijn kop harder zijn dan de koppen van alle anderen. Hierin wil ik hard zijn en het weten ook, daarom heb ik de naam dat ik voor niemand opzij ga. Ik verblijd mij van harte, als ik hierom *rebel* en *stijfkop* genoemd word. Hier beken ik voor iedereen dat ik hard ben en hard zal zijn, en ik zal geen haarbreed wijken. De liefde verdraagt alle dingen, gelooft alle dingen, hoopt alle dingen en is lankmoedig, maar niet alzo het geloof. Dat kan volstrekt niets verdragen wat daartegenin gaat, zoals de volksmond zegt: met mooie woorden, met een goed geloof en met vriendelijke ogen kun je slecht schelden. Daarom zij een christen, wat het geloof aangaat, vol trots en onverzettelijkheid; hij late eenvoudig niets toe wat tegen het geloof ingaat, voor niemand zal hij ook maar een haarbreed wijken. Door het geloof wordt de mens de Goddelijke natuur deelachtig (2 Petrus 1:4). God echter duldt niets wat tegen Hem is, wijkt voor niemand, Hij is de Onveranderlijke. Daarom is het geloof onveranderlijk. In de liefde is een christen echter lankmoedig en duldt alles, dan is hij namelijk alleen maar mens.

Gal. 2:7 Maar daarentegen, als zij zagen dat aan mij het Evangelie der voorhuid toebetrouwd was, gelijk aan Petrus dat der besnijdenis.

(...) Dat is een wonderlijke tekst, omdat Paulus zegt dat aan hem het Evangelie voor de heidenen is toevertrouwd, aan Petrus echter het Evangelie voor de Joden. Want de Schrift zegt toch, dat Paulus bijna overal voor de Joden in de synagogen en Petrus ook voor de heidenen gepredikt heeft. Van beide feiten bevinden zich voorbeelden en getuigenissen in de Handelingen der apostelen. (...)

En in het bijzonder staat bij Markus en Mattheüs het zendingsbevel voor alle apostelen: gaat heen in de gehele wereld en predikt het Evangelie aan alle creaturen (Markus 16:15 en Mattheüs 28:19). En Paulus zegt in Kolossenzen 1:6, dat het Evangelie aan de hele wereld gepredikt is.

Waarom dan noemt Paulus zich alleen de apostel der heidenen en Petrus en de anderen apostelen der Joden?

Die vraag is niet moeilijk te beantwoorden. Paulus zegt dat met het oog op het feit dat de andere apostelen voornamelijk in Judea en Jeruzalem gebleven zijn, tot zij door roeping van God ergens anders heen gezonden werden. Het was toen zo, dat de genoemde apostelen zich in Judea bevonden zolang de Joodse staat en de tempel bestonden, maar toen de verwoesting kwam, werden zij over de hele wereld verstrooid. Paulus was echter, naar het bericht van Handelingen 13:2, door een speciale roeping tot apostel voor de heidenen uitverkoren. (...)

Zo is het waar, dat Paulus vooral de apostel der heidenen geweest is. In ons tekstwoord lezen we dus over een arbeidsverdeling, die tijdelijk gegolden heeft. Toen dan de Joden in Palestina verslagen waren, werden de christenen uit de Joden en de christenen uit de heidenen tot de ene kerk. (...)

Uit ons tekstwoord wordt duidelijk dat Jakobus, Petrus en Johannes, die als de 'zuilenapostelen' bekend stonden, Paulus geen onderricht hebben gegeven of hem, als de groteren en meerderen, het ambt van de evangelieverkondiging hebben opgedragen. Er was geen gezag van een leraar, van een opdrachtgever of van een zender. Daarom erkent Paulus de genoemde apostelen ook niet als zijn leraars en meerderen. 'Maar toen als zij zelf zagen', staat er, 'dat aan mij het Evangelie toebetrouwd was', namelijk dat het in goede handen was gegeven en dat niet door Petrus. Want zoals ik het Evangelie niet van een mens ontvangen of geleerd heb, zo heb ik ook het bevel tot evangelieprediking niet van een mens ontvangen, maar beide, de kennis van het Evangelie en de opdracht tot evangelieverkondiging onder de heidenen, ontving ik van God en wel rechtstreeks en voor altijd, zoals Petrus van God het Evangelie gekregen heeft en het ambt van de evangelieverkondiging onder de

Joden ontvangen heeft. Hier is duidelijk dat alle apostelen een eendere roeping en een eender bevel voor een eender Evangelie ontvangen hebben. Petrus predikt geen ander Evangelie dan de anderen en hijzelf heeft aan anderen geen ambt opgedragen, maar er heerste een volkomen gelijkheid onder hen. Allen zijn ze van God geleerd en geroepen, dat wil zeggen dat de roeping en de opdracht van alle apostelen eenvoudig rechtstreeks van God stamden. Daarom is de ene apostel niet belangrijker dan de andere en heeft niemand het primaat. Het is dan ook een onbeschaamde leugen, als de paus er ophef van maakt dat Petrus de eerste onder de apostelen is geweest en hij daarmee zijn primaat bekrachtigt.

Gal. 2:8 Want Die in Petrus krachtig wrocht tot het apostelschap der besnijdenis, Die wrocht ook krachtig in mij onder de heidenen.

(...) Op generlei wijze wil Paulus de mindere zijn van de andere apostelen. Dat beklemtoont hij op een vrome en heilige manier. (...) Paulus stond hier op zijn eer en was trots tegenover Petrus, uit noodzaak en wel uit Goddelijke noodzaak; de ijver voor Gods eer dwong hem zo nadrukkelijk te zijn. (...) Het ging hier niet om de zaak van Paulus, maar om het geloof. Als het om het geloof gaat, komt het erop aan, niet toe te geven, maar hard, ja uiterst hardnekkig te zijn, als wij het zouden kunnen, harder te zijn dan een diamant. Als het om de liefde gaat, moeten we zachter en meegaander zijn, daar is het zaak in ieder opzicht elkaar ter wille te zijn. Hier in onze tekst wordt dus niet gestreden over trots, eer, voorrang, enz., zoals wij dat bij de pausgezinden zien. Hier gaat de strijd over de eer van God, over het Woord van God, over hoe we God waarlijk vereren, over de godsdienst en de gerechtigheid door het geloof, opdat wij dat alles zonder smet bewaren.

Gal. 2:9 En als Jakobus en Céfas en Johannes, die geacht waren pilaren te zijn, de genade die mij gegeven was, bekenden, gaven zij mij en Barnabas de rechterhand der gemeenschap, opdat wij tot de heidenen en zij tot de besnijdenis zouden gaan.

(...) Hier hebt u een duidelijke tekst, dat er één Evangelie is voor heidenen en Joden, voor monniken en leken, voor jong en oud, voor mannen en vrouwen. Het Evangelie maakt geen onderscheid tussen personen, maar het is een algemeen woord en een leer voor alle mensen, hoewel aanzien en persoon verschillend kunnen zijn. De apostelen besneden, Paulus besneed niet. Maar Paulus liet met de andere apostelen de besnijdenis vrij voor hen die daarin geboren waren. De apostelen konden met wijsheid wet en Evangelie zuiver onderscheiden. Daarom geloof ik, wanneer de aan Christus gelovige Joden, wet en besnijdenis zouden gezien hebben onder de voorwaarde waaronder de apostelen ze toelieten, dat dan tot op vandaag het Jodendom bestaan zou en dat dan de hele wereld de ceremoniën der Joden aangenomen zou hebben. Daar zij er echter op stonden, dat de wet en de besnijdenis voor het heil noodzakelijk waren en daarvan een eredienst, ja een soort god maakten, kon God dat niet verdragen. Daarom verwoestte Hij de tempel, de wet, Jeruzalem als heilige stad, zodat er geen steen op de andere bleef. (...)

Gal. 2:10 Alleenlijk, dat wij de armen zouden gedenken; hetwelk ik zelve ook benaarstigd heb te doen.

Na de prediking van het Evangelie, is het voorts nog de zorg van een goede herder, dat hij de armen gedenkt. Want waar de kerk is, daar moe ten noodzakelijk ook armen zijn, die ook meestal de enige ware leerlingen van het Evangelie zijn, zoals Christus zegt: 'Aan de armen wordt het Evangelie verkondigd' (Matthéüs 11:5). Want de mensen en de duivel vervolgen de kerk en maken dat vele armen dan verlaten worden; niemand wil hun iets geven. Verder maakt niemand er zich druk over, zich in te zetten voor de instandhouding van de evangelieprediking. Niemand denkt eraan voor het onderhoud van de dienaren der kerk of voor het instandhouden van de scholen iets bij te dragen en daar zorg voor te hebben. Als het erom ging, het bijgeloof in stand te houden of de valse eredienst in te richten en te onderhouden, dan gaf men graag met volle handen. Er zijn zoveel kloosters, zoveel kerken en kathedralen gebouwd, zoveel bisdommen door Rome gesticht waar toch echt niet de vroomheid regeert, en zoveel inkomsten worden vastgelegd voor hun onderhoud. De burgers voelen zich tegenwoordig al overbelast, als zij een of twee dienaars van het Evangelie moeten onderhouden; vroeger, toen de verdorvenheid in de kerk regeerde, hebben zij een aantal kloosters en talloze mispriesters zonder klagen en zuchten onderhouden. (...)

Kortom, de ware godsdienst heeft altijd gebrek en Christus klaagt dat Hij honger en dorst lijdt, een vreemdeling is, naakt en zwak is, enz. Daarentegen bloeit de goddeloosheid en heeft alle goederen in overvloed. Daarom moet een ware herder ook zorg dragen voor de armen, wat Paulus hier van zichzelf zegt.

Gal. 2:11 En toen Petrus te Antiochië gekomen was, wederstond ik hem in het aangezicht, omdat hij te bestraffen was.

Paulus gaat door met zijn weerlegging en zegt, dat niet alleen Petrus en de andere apostelen in Jeruzalem vóór hem getuigden, maar dat hij ook Petrus weerstaan heeft in Antiochië, in tegenwoordigheid van de gemeente. Hij vertelt dat die zaak niet in een hoek geschied is, maar voor het aangezicht van de gemeente. Het is waarlijk een opmerkelijke geschiedenis, die Porphyrius, Celsus, Julianus en anderen gelegenheid tot smaden gegeven heeft. Zij klagen Paulus aan wegens hoogmoed, daar hij de voornaamste apostel aangevallen had en nog wel voor het aangezicht van de gemeente; daarmee moet hij de grenzen van de christelijke bescheidenheid en nederigheid overschreden hebben. Over zulke verwijten mag men zich zeker niet verwonderen, daar deze uitleggers het kernpunt van Paulus' uiteenzetting niet begrepen hebben.

Het gaat Paulus hier niet om pietluttigheden, hij spreekt ook niet om den brode, hij spreekt over de hoofdzaak van de christelijke leer. Als men die in het oog gekregen heeft en voor ogen houdt, worden alle andere zaken gering en zijn als niets. Want wat is Petrus, Paulus, wat is een engel uit de hemel, wat is de ganse schepping tegenover het leerstuk van de rechtvaardiging?! Daarom als u dat ziet afglijden of in gevaar ziet komen, schrik er niet voor terug een Petrus of een engel uit de hemel te weerstaan. Dit leerstuk kan niet hoog genoeg geprezen worden. Die uitleggers, die Paulus bekritisieren, keken maar hoe groot en hoe waardig het ambt van een Petrus was. Zij bewonderen zijn persoon en vergeten de majesteit van dit leerstuk. Paulus doet het omgekeerde. Hij treedt niet scherp tegen Petrus op, maar behandelt hem met verschuldigde eerbied. Daar hij echter ziet, dat de majesteit van het leerstuk van de rechtvaardiging door de waardigheid van Petrus in gevaar komt, houdt hij met deze waardigheid geen rekening, om het grote leerstuk ongeschonden te handhaven en te verdedigen. Zo gaan wij ook te werk, daar geschreven is: 'Die vader, moeder of zijn leven liefheeft boven Mij, is Mijns niet waardig' (Matthéüs 10:37).

Daarom, als het om de verdediging van het Evangelie en zijn waarheid gaat, schamen wij ons niet, voor hoogmoedig en verstokt uitgescholden te worden door eigenwijze huichelaars, die naar niemand luiste, ren en voor niemand willen wijken. Ja, hier is het zeer noodzakelijk pal te staan, omdat de reden waarom wij tegen de mensen zondigen, d.w.z., waarom wij de majesteit van de persoon of van de wereld schenden, zo gewichtig is, dat deze zonden, die de wereld beoordeelt als de grootste, voor God de hoogste deugden worden en zijn. Wij doen er goed aan als wij onze ouders eren, de overheid eer bewijzen, als wij Petrus en de andere dienaren des Woords hoogachten. Maar nu gaat het niet om de zaak . van Petrus, van onze ouders, van de keizer, van de wereld of van welk schepsel dan ook, nu gaat het om Gods zaak. En dan doe ik er goed aan, als ik mijn ouders, de keizer of ook een engel uit de hemel niet gehoorzaam. Reden vergelijkt u God eens met de schepping. Wat is de hele, schepping tegenover God? Een druppel in vergelijking met de zee. Waarom zou ik Petrus, die een druppel is, zo bewonderen, dat ik God, Die de zee is, daarvoor zou verlaten. Dus wijke de druppel voor de zee, Petrus wijke voor God. (...)

Laat de anderen maar redetwisten of een apostel kan zondigen. Wij mogen de zonde van Petrus niet verkleinen. (...)

Wij mogen de apostelen niet zo'n grote heiligheid toekennen, alsof zij niet zouden kunnen zondigen. (...)

De dwaze sofisten en monniken hebben de heiligen met ongehoorde en overdreven loftuitingen overladen en hebben gezegd: de kerk is zo heilig, dat zij geheel zonder zonde is. De kerk is zeker heilig, nochtans is ze tegelijk een zondares. Daarom gelooft ze ook de vergeving van de zonden en bidt: vergeef ons onze schulden. Om deze vergeving zal ieder heilige U aanbidden (Psalm 32:6). Daarom heten we niet 'doorbakken heiligen', zoals de muur wit heet omdat ze met witte verf beschilderd is. De heiligheid die ons aankleeft, is niet genoeg, Christus is onze gehele heiligheid. Waar

de ons aanklevende heiligheid niet genoeg is, daar is Christus genoeg. Daarom twijfel ik er niet aan, dat Petrus hier werkelijk gevallen is. En als Paulus zich niet daartegen verzet zou hebben, dan waren alle gelovigen, uit de Joden en uit de heidenen, gedwongen geweest, tot het Jodendom terug te keren en waren ze verloren gegaan. En tot zulke vreselijke dingen zou Petrus met zijn geveinsdheid aanleiding hebben gegeven.

Gal. 2:12 Want eer sommigen van Jakobus gekomen waren, at hij mede met de heidenen; maar toen zij gekomen waren, onttrok hij zich en scheidde zichzelf af, vrezende degenen, die uit de besnijdenis waren.

(...) Petrus heeft, door met de christenen uit de heidenen te eten, niet gezondigd; daar deed hij goed aan en hij wist dat hem dat geoorloofd was. Door deze zijn overtreding toonde hij, dat de wet niet noodzakelijk is voor de gerechtigheid; en hij bevrijdde de christenen uit de heidenen van het zich houden aan de wet. Want als het Petrus geoorloofd is, de wet op één punt te overtreden, dan was het ook geoorloofd de wet op alle punten te overtreden. Paulus berispt Petrus ook niet om deze overtreding van de wet, maar om het veinzen, waarvan hier melding gemaakt wordt.

(...)

Nu Petrus zich op een afstand houdt en tot elke prijs het voedsel mijdt, dat hij tevoren gegeten heeft, is dat het zekerste teken, dat degenen die wel eten, tegen de wet zondigen, terwijl degenen die zich van de in de wet verboden spijzen onthouden, gerechtvaardigd worden. (...)

Gal. 2:13 En ook de andere Joden veinsden met hem; also dat ook Barnabas mede afgetrokken werd door hun veinzing.

Daar ziet u duidelijk, dat Paulus aan Petrus geveinsdheid verwijt. (...) En de anderen, zegt hij, stemden met het veinzen van Petrus in, zodat ook Barnabas, die toch Paulus metgezel was en reeds lange tijd met hem onder de heidenen het geloof in Christus zonder wet verkondigd had, tot dezelfde geveinsdheid verleid werd. Hier hebt u de zonde van Petrus duidelijk beschreven, dat het namelijk geveinsdheid was; die zou in de toekomst de ondergang van het aangenomen Evangelie betekend hebben, als Paulus zich niet tegen Petrus teweer gesteld had.

Maar het is een wonderlijke zaak, dat God de jonge kerk en het Evangelie zelf toentertijd door middel van een enkele persoon bewaard heeft. Alleen Paulus bleef staande, Barnabas verloor hij als metgezel, Petrus had hij tegen zich. Zo kan soms één enkele persoon bij een concilie meer betekenen dan het hele concilie. (...)

Deze dingen zeg ik daarom, opdat wij het leerstuk van de rechtvaardiging heel ijverig in ons opnemen en dat wij leren, een zuiver onderscheid te maken tussen de wet en het Evangelie; en dat wij daarmee volstrekt niets huichelachtigs doen, voor niemand ook maar een haarbreed wijken. (...)

Daarom zij verre van ons de menselijke rede, de vijandin van het geloof, die, als zonde en dood ons aanvechten, niet op de gerechtigheid van het geloof of van Christus steunt, omdat zij daarvan helemaal geen weet heeft, maar op de eigen gerechtigheid of hoogstens op de gerechtigheid van de wet. Zodra echter wet en menselijke rede een verbond aangaan, is de ongereptheid van het geloof geschonden. Niets is meer met het geloof in strijd dan de wet en de menselijke rede. En die twee kunnen niet dan met veel moeite en inspanning overwonnen worden; en zij moeten wel overwonnen worden, als u tenminste gered wilt worden. Daarom, als uw geweten door de wet verschrikt wordt en met het oordeel van God worstelt, vraag het dan niet aan de rede of de wet, maar steun alleen op de genade en het Woord der vertroosting. Gedraag u zo, alsof u nog nooit iets over de wet van God gehoord had, maar stijg op in het duister, waar wet noch verstand verlichten, maar alleen het geheim van het geloof, dat vasthoudt aan de zekerheid dat er redding is buiten de wet om, namelijk in Christus. Zo tilt het Evangelie ons boven het licht van de wet en van de rede uit in het duister van het geloof, waar wet en verstand niets kunnen uitrichten. Ook de wet moet gehoord worden, maar op zijn tijd en zijn plaats. Toen Mozes op de Sinaï vertoefde en van aangezicht tot aangezicht met God sprak, toen had hij niet te maken met het ontwerpen en toepassen van de wet, maar toen hij van de berg afdaalde, werd hij de wetgever en regeerde het volk door de wet. Zo zij het geweten vrij van de wet, maar het lichaam gehoorzame de wet.

(...)

Wij zijn dus niets met al onze gaven, al zijn ze ook nog zo groot, als God er niet bij is. Als Hij ons verlaat of ons aan onszelf overlaat, is onze wijsheid en ons weten, enz. niets. Als God ons niet voortdurend draagt, dan heeft de hoogste kennis en de beste theologie geen nut. Want in het uur van de aanvechting kan het plotseling gebeuren, dat wij door de list van de duivel alle troostrijke plaatsen van de Schrift uit het oog verliezen en wij alleen de dreigende woorden tegenkomen die ons neerdrukken.

(...)

Dat druk ik u daarom zo zorgvuldig op het hart, opdat niemand denke dat de leer van het geloof gemakkelijk is. Zij is gemakkelijk onder woorden te brengen, maar heel moeilijk te verstaan en verder wordt zij gemakkelijk vertroebeld en raakt dan verloren. Laten wij dus maar heel naarstig en nederig de Heilige Schrift blijven bestuderen en laten wij ernstig bidden, dat wij de waarheid van het Evangelie niet verliezen.

Gal. 2:14 Maar als ik zag, dat zij niet recht wandelden naar de waarheid des Evangelies ...

Paulus zegt hier, dat Petrus, Barnabas en andere Joden niet recht naar de waarheid van het Evangelie wandelden, dat is, ze hebben het Evangelie wel gehad, maar ze hebben er niet naar geleefd. Hoe geweldig zij het Evangelie ook predikten, zij hebben toch door hun geveinsdheid, die met de waarheid van het Evangelie niet kon samengaan, de wet bekrachtigd. De wet bekrachtigen betekent echter, het Evangelie afschaffen en verdraaien.

Wie daarom het Evangelie goed weet te onderscheiden van de wet, zegge God dank daarvoor en wete dat hij een theoloog is. Ik heb in mijn beproeving echt nog niet geweten, hoe ik dat had gekund. Zij zijn echter zo verschillend, dat u het Evangelie in de hemel moet plaatsen, maar de wet op de aarde, de gerechtigheid van het Evangelie moet hemels en Goddelijk genoemd worden, de gerechtigheid van de wet echter aards en menselijk. Even zorgvuldig behoort u de gerechtigheid door het Evangelie van de gerechtigheid door de wet te onderscheiden als God zorgvuldig scheiding gemaakt heeft tussen hemel en aarde, tussen dag en nacht, zodat hier licht en dag en daar duisternis en nacht is. Ach, dat wij het verschil daartussen toch beter konden zien! Daarom, als over het geloof, over de hemelse gerechtigheid, over het geweten gesproken wordt, dan moet de wet volledig buitengesloten worden, die moet op de aarde gelaten worden. Als het over de werken moet gaan, dan wordt het licht van de werken of van de gerechtigheid door de wet in de nacht aangestoken. Dan schijnt de zon en het eeuwige licht van Evangelie en genade op de dag, het licht van de wet echter in de nacht. Zo moeten wij ook in ons geloofsleven tussen die beide onderscheid maken, zodat u, als uw geweten door het gevoel van zonde verschrikt is, denkt: ik leef nog op de aarde, daar werkt de ezel, hij doet zijn dienst en draagt de hem opgelegde last; dat is, het lichaam met zijn ledematen zij aan de wet onderworpen. Als u zich echter opheft naar de hemel, laat dan de ezel met zijn last op de aarde. Want het geweten heeft niets te maken met de wet, met de werken en aardse gerechtigheid. Dan blijft de ezel dus in het dal, het geweten echter klimt met Izak de berg op (Genesis 22) en weet volstrekt niets van de wet en van de werken, maar ziet alleen op de vergeving van de zonden en alleen op de gerechtigheid, die in Christus bekend gemaakt en geschonken is.

In de aardse huishouding daarentegen moet stipte gehoorzaamheid aan de wet geëist worden. Daar mag men niets weten van het Evangelie, van het vrije geweten, van de genade, van de vergeving der zonden, van de hemelse gerechtigheid, van Christus, maar alleen van Mozes, van de wet en van de werken. Men moet deze beide, wet en Evangelie, volledig scheiden, elk blijve binnen zijn grenzen. De wet blijve buiten de hemel, dat is buiten het hart en het geweten, en anderzijds blijve de vrijheid van het Evangelie buiten het aardse, dat is buiten het lichaam en zijn ledematen. Zodra dus de wet en de zonde in de hemel komen, dus in het geweten, moeten zij direct uitgewezen worden, omdat het geweten niets van de wet en de zonde mag weten, maar alleen van Christus. En omgekeerd, als de genade, de vrijheid, enz. in het aardse komen, dus in het lichaam, zeggen we: *'Jij mag je niet in het varkenskot en in de modder van dit lichamelijke leven ophouden, jij hoort in de hemel, enz.'* Dit onderscheid tussen wet en Evangelie had Petrus door elkaar gehaald en hij had zo aan de gelovigen de overtuiging opgedrongen, dat zij door het Evangelie en wet gelijktijdig gerechtvaardigd zouden worden. (...)

De paus heeft echter niet alleen wet en Evangelie vermengd, maar zelfs het Evangelie omgezet in niets dan wetten en wel ceremoniële wetten. Hij heeft het politieke en het kerkelijke op één hoop gegooid en dat is een satanische en helse vermenging! Het besef van deze leer, het onderscheid tussen wet en Evangelie, is onvoorwaardelijk nodig, daarin is de hele christelijke leer samengevat.

Daarom als de wet u verschrikt en de zonde u aanklaagt en het geweten u verbrijzelt, dan moet u zeggen: Er is een tijd om te sterven en een tijd om te leven, er is een tijd om naar de wet te horen en een tijd om de wet te verachten, er is een tijd om naar het Evangelie te horen en een tijd om van het Evangelie geen weet te hebben. Nu verdwijne de wet en het Evangelie kome, want het is niet de tijd om naar de wet te luisteren, maar naar het Evangelie. Maar u hebt niets goeds gedaan, veeleer zwaar gezondigd. Toegegeven, maar ik heb vergeving van de zonden door Christus, door Wie al mijn zonden weggedaan zijn. Als het echter niet om het vrije geweten gaat, als dus de uitwendige werken gedaan moeten worden, zoals die van een predikant, die van een regering, die van een echtgenoot, leraar, leerling, dan is het niet de tijd om naar het Evangelie te handelen, maar naar de wet, dan is het zaak je beroep uit te oefenen. Zo blijft dan de wet met de ezel in het dal en het Evangelie beklimt met Izak de berg.

Gal. 2:14 ... zeide ik tot Petrus in aller tegenwoordigheid: Indien gij, die een Jood zijt, naar heidense wijze leeft en niet naar Joodse wijze, waar, om noodzaakt gij de heidenen naar de Joodse wijze te leven.

(...) Door jouw voorbeeld, dat je je van onreine spijzen onthoudt, verleid je de heidenen te denken: Petrus mijdt nu de spijzen, die alleen de heidenen eten en eerst heeft hijzelf daarvan gegeten. Daarom moeten ook wij ze mijden en naar Joodse wijze leven, anders worden wij niet rechtvaardig en worden wij niet gered. Men ziet, Paulus verwijt Petrus geen onwetendheid, want die wist immers dat hij vrij was om met wie dan ook uit de heidenen te eten. Paulus hekelt de geveinsdheid, omdat Petrus de christenen uit de heidenen dwong, op Joodse wijze te gaan leven. (...)

In Paulus was geen geveinsdheid, maar de zuiverste en allerchristelijkste strengheid, ja een heilige trots, die verkeerd geweest zou zijn, als Petrus de een of andere onbetekenende zonde begaan had en niet in het belangrijkste van de christelijke leer gefaald zou hebben. Daar echter door de schuld van Petrus aan de waarheid van het Evangelie tekort gedaan wordt, kan en mag Paulus niet nalaten die te verdedigen. Opdat het Evangelie ongeschonden bewaard zou blijven, bekommert Paulus zich niet om Petrus en laten Barnabas en de anderen hem onverschillig.

(...)

De hele kracht zit in het woordje 'noodzaakt gij de heidenen de Joodse gebruiken in acht te nemen', dat wil zeggen gij dwingt hen van de genade en van het geloof te vervallen tot de wet en de werken en Christus te verloochenen, zodat Hij tevergeefs geleden heeft, gestorven is, enz. Dit woordje 'noodzaakt' sluit alle gevaren en zonden in, waarvan Paulus in de hele brief laat zien hoe erg ze zijn.

(...)

Daar het dus gevaarlijk is, met de wet te werken en daar men zo gemakkelijk ten val komt en die val zo vreselijk is, namelijk uit de hoogste hemel in de hel, lere iedere christen zeer zorgvuldig deze twee, wet en Evangelie, van elkaar te onderscheiden. De christen dulde in ieder geval, dat de wet in zijn lichaam regeert, echter niet in het geweten! Het geweten is de koningin en bruid, en mag niet door de wet onteerd worden, deze bruid moet onbevlekt voor de ene en enige bruidegom Christus bewaard worden, zoals Paulus ergens anders zegt: ik heb u als bruid bij een Man gebracht. Het geweten mag zijn bruidsvertrek niet in het diepste dal hebben, maar op de hoogte van de berg waar alleen Christus behoort te wonen en te regeren, Die niet verschrikt, de zondaren niet moedeloos maakt. Nee, Hij vertroost hen, vergeeft hun zonden en redt hen. Daarom behoort een terneergeslagen geweten niets anders te denken, niets anders te weten, niets anders tegenover de toorn en het gericht te stellen dan het Woord van Christus, dat een Woord van genade, van vergeving, van heil en van eeuwig leven is. Daar steeds aan te denken is een zware en uiterst moeilijke opgave. De rede en de menselijke natuur houden niet aan Christus vast, maar altijd weer vallen zij terug in gedachten over de wet en over de zonde en zo zoeken zij altijd de vrijheid naar het vlees, maar blijven naar het geweten in slavernij en gevangenschap.